

Mellan två världar - att vara ung, tjej och nyanländ i Sverige

Av Jessica Gustafsson

Ht-2010

Handledare: Norma Montesino

ABSTRACT

Author: Jessica Gustafsson

Title: Between two worlds – to be young, female and immigrant in Sweden today

Supervisor: Norma Montesino

Assesor: Christina Erneling

The purpose of this study was to investigate how young immigrant woman see and describe their everyday life and find out if the life as a newly arrived immigrant is as problem filled as the previous research indicate. The study was based on observations of and interviews with young women in the age between 15 and 20 who have all come to Sweden in the last two years. The girls are all part of a municipal project called "tjejgrupp" that has for its purpose to discuss different social issues like migration, honour and shame and boost the confidence and self esteem of the young women. The analysis is based on a social constructionist perspective on gender. The study show that the young women in the interviews describe their everyday life in a typically gender female way? The young women spent time after school at home doing chores like helping their mother with dinner, doing dishes or cleaning. For all of the girls schoolwork took up most of their free time and little or no time was spent on leisure activity.

Key words: Immigrant, young women, gender, everyday life,

Innehåll

Förord	5
1 Inledning	6
1.1 Problemformulering	7
1.2 Syfte	8
1.3 Frågeställning	8
1.4 Disposition	8
2. Metod	9
2.1 Metod	9
2.2 Metodens förtjänster och begränsningar	11
2.3 Metodens tillförlitlighet	12
2.4 Urval inför intervjuer	12
2.5 Avgränsningar	14
2.6 Etiska överväganden	15
2.7 Litteratursökning	16
3. Tidigare forskning	17
3.1 Att vara ung och tjej	17
3.2 Att vara ung med invandrabakgrund	18
3.3 Att vara ung tjej med invandrabakgrund	19
4 Teoretiska utgångspunkter	22
5 De intervjuade	26
5.1 Tjejgruppen	26
6 Resultat och analys	27
6.1 Vardagslivet i hemlandet	27
6.2 Könet i vardagen – att vara ung och tjej	29
6.3 Att vara ung, tjej och nyanländ i Sverige	31

7 Sammanfattning	33
8. Avslutande diskussion	33
9. Referenslista	36
Avhandlingar och böcker	36
Elektroniska källor	37
Bilagor	38
Bilaga 1 Samtycke brev	38
Samtycke	39
Bilaga 2 Intervjuguide.....	40
Bilaga 3 Frågor till G1 om tjejgruppen	42

Förord

Innan jag påbörjade mitt uppsatsskrivande hade jag tänkt mycket på vad jag ville säga med min uppsats. Under tiden med uppsatsen så har dessa tankar och funderingar åkt berg- och dalbana och bytt skepnad fler gånger än jag vill räkna. Processen har varit lång och stundtals krävande men i slutändan kan jag inte annat än vara stolt med det material som allt arbete till slut lett fram till.

Jag vill börja med att tacka tjejerna som ställde upp på intervjuer samt gruppledarna för och deltagarna i tjejgruppen för ett varmt mottagande. Vidare vill jag tacka min handledare som under arbetets gång bidragit med sin kunskap. Sist men absolut inte minst så vill jag tacka min man och min son för mycket uppmuntran och stöd.

Helsingborg januari 2011

Jessica Gustafsson

1 Inledning

”Asså min pappa, han är jättebra på att manipulera. Asså han är två personer i en. Man skulle se honom och prata med honom. Han verkar vara världens bästa pappa, men det är han inte. När jag var liten då var min pappa jättekärleksfull och söt och så. Men sen ungefär när jag var elva, tolv år då började han ändras...då var det plötsligt en massa regler” (Inledning ”Heder” en UR-film 101118)

Att vara ung och kvinna i Sverige idag är som att vara mellan två världar, barnens värld och de vuxnas. Att vara i övre tonåren innebär att man i vissa sammanhang betraktas som vuxen med ansvar och tillit medan man i andra sammanhang fortfarande betraktas som barn utan tillåtelse att bestämma. Att vara ung kvinna beskrivs ofta utifrån de problem som kan uppstå utifrån kroppsfixering, ideal, sociala sammanhang, sex. Läger man då till detta att också vara invandrare, förändras bilden? Hur är det att vara ung, tjej och invandrare i Sverige idag? Min bild av bilden av invandrantjejen är just den som beskrivs i filmen ”heder”. Tjejen som balanserar på en skör tråd mellan att anpassa sig till livet som ung tjej i Sverige samtidigt som hon ska passa in i rollen som ”fin flicka” hemma hos familjen. Den värld som målas upp kantas av problem som förtryck, hedersvåld och tvångsgifte.

Idén till min uppsats fick jag under min praktiktermin då jag kom i kontakt med nyanlända ungdomar och deras familjer. Jag gjorde min praktik på en enhet inom kommunen som heter Introduktionen. På introduktionen så arbetade man med nyanlända invandrare och deras integration. Enligt migrationsverket räknas man som nyanländ invandrare under de första två år som man bor i Sverige efter det att man har fått uppehållstillstånd (Migrationsverket 101211). En av arbetsuppgifterna under min praktik bestod i att träffa ungdomar och barn som tillsammans med sina familjer eller själva var inskrivna vid introduktionen och hjälpa dem med eventuella funderingar de hade eller med att exempelvis ta kontakt med och börja på någon fritidsaktivitet. Under en av träffarna med ungdomar från en IVIK klass (Individuella programmet för invandrare) var just fritidsaktivitet en av frågorna som diskuterades. Just vid det tillfället var det bara tjejer i gruppen och några av tjejerna berättade att de gärna hade velat träna efter skolan men att det nog inte skulle få göra det. Efter det mötet började jag fundera på hur bilden av invandrantjejen ser ut. Det var bara några av tjejerna som uttalade öppet att de inte fick göra något på fritiden då föräldrar

eller oftast en bror inte ansåg att detta passade för tjejer. Men några av tjejerna hade inte detta problem utan kunde börja på valfri fritidsaktivitet.

1.1 Problemformulering

Svensk forskning om invandrarungdomar och deras liv är relativt ny och har i stort handlat om killar och deras situation. Exempelvis forskare som Rickard Jonsson (2007) som har forskat kring ungdomskultur med inriktning invandrarkillar och språkanvändning. Forskning kring tjejer och deras liv har inom det sociala arbetet haft fokus på de problem som anses finnas så som utseendefixering, sexuella relationer och när det gäller invandrantjejen har det främst handlat om familjens förtryck och hedersvåld (Andersson 2003, s. 37-39, 101) Men hur ser egentligen en vanlig dag ut för dessa unga kvinnor i Sverige idag?

Denna undersökning försöker undvika givna föreställningar som finns för tjejer med invandrarbakgrund. Dessa föreställningar om invandrantjejen liv förmedlar en bild om att familjer med invandrarbakgrund automatiskt har en annan syn på kvinnligheten och tjejen begränsade frihet i förhållande till andra tjejer. Etnologen Åsa Andersson (2003) menar i sin studie att bilden av invandrantjejen ibland är hoppfull men oftast fylld av beskrivningar av olika sorters problem. De problem som tillskrivs invandrantjejen har oftast att göra med heder, frihet och förtryck och balansgången däremellan (ibid., s. 17-19, 101). Ambjörnsson (2003) tar även upp ett slags förtryck mot flickan/tjejen/kvinnan enbart för hennes kvinnlighet utan att det behöver ha något med etniskt ursprung att göra. Ambjörnsson menar att den unga kvinnan hamnar i underläge och förtryck genom sättet att klä sig, tala och agera (ibid s. 294-298).

Finns det någon specifik problematik för tjejer med invandrarbakgrund som man kan särskilja från "svenska" unga tjejer. Kan man till exempel se att familjeförhållanden hos familjer med invandrarbakgrund gör det svårt för tjejerna i familjen att umgås med andra ungdomar exempelvis tjejer från klassen eller kompisar i bostadsområdet. Är "invandrantjejen" skyldig att hjälpa till med hushållssysslor? Kan man på något sätt utläsa ur unga tjejen beskrivningar och dra allmänna slutsatser, kring en vardag som präglas av förtryck?

För att analysera detta kan man använda sig av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv med exempelvis fokus på genus, klass eller etnicitet. I min analys har jag valt att använda mig av genusperspektivet, med den centrala frågan *hur görs genus?* Enligt socialkonstruktivismen är genus

något som formas socialt utifrån samhälleliga värderingar och sammanhang. Jag har valt att koncentrera mig på genusperspektivet istället för att utgå från ett perspektiv på etnicitet då etnicitet liksom genus är konstruerat av samhället och de värderingar som lyfts fram inom den verklighet varje individ ingår i. Utifrån ett socialkonstruktivistiskt synsätt tar man avstamp i det biologiska könet och ifrågasätter hur könet formar den bild som skapas av genus. Genusuppdelning skapas enligt det socialkonstruktivistiska synsättet utifrån handlingar och värderingar som ger en uppdelning mellan könen och också ger en ojämlikhet könen emellan. (Smedler & Drake 2006, s. 55). Undersökning ämnar att utan att fråga raka frågor om tjejernas frihet i hemmet ändå ta reda på deras fritid och sociala nätverk för att med deras perspektiv förstå hur man är som ung tjej idag.

1.2 Syfte

Syftet med min uppsats är att undersöka hur unga nyanlända invandrartjejer uppfattar och beskriver sin vardag i Sverige

1.3 Frågeställning

- Vad innebär det att vara ung tjej och nyanländ?
- Hur beskriver unga nyanlända invandrartjejer sin vardag i Sverige idag?
- Vilka roller spelar deras kön/genus in i hur deras vardag?

1.4 Disposition

Efter detta inledande kapitel följer Metodkapitlet, där beskrivs bland annat empiriinsamling,(tillvägagångssätt, urval, avgränsningar, etc.). Kapitel 3 handlar om tidigare forskning och tar upp den forskning som handlat om hur det är att vara ung och tjej med invandrarbakgrund. Efter det kommer ett avsnitt som behandlar studiens teoretiska utgångspunkter. Kapitel 6 analyserar resultatet av mina intervjuer och observationer. Slutligen kommer sammanfattning och avslutande diskussion.

2. Metod

Syftet med min uppsats är att genom intervjuer se hur unga invandratjejer ser på och beskriver sin vardag, skolan och sitt sociala liv. Detta kapitel syftar till att gå igenom metod för min undersökning d.v.s. hur jag har gjort för att samla in materialet för denna studie.

2.1 Metod

För att få fram det material till denna uppsats har jag valt att använda mig av kvalitativ metod som innebär att man genom exempelvis intervjuer eller observationer studerar ett fenomen för att få svar på frågor om vad något betyder eller innebär (Widerberg 2002 s. 15-17). För den här studien har jag valt att använda mig utav en semistrukturerad intervju kombinerad med observationer. En semistrukturerad intervju är en blandning av strukturerad och ostrukturerad intervju. Frågorna kan vara strukturerade men med en flexibilitet som gör att intervjuaren kan fördjupa frågorna med följdfrågor som ligger utanför intervjuguiden. En alltför strukturerad intervju där frågorna till punkt och pricka ska följas anses inte vara en kvalitativ intervju. Syftet med en kvalitativ intervju är att fånga situationen som den ser ut just nu. Jag ville använda mig av en enkel intervjuguide som gav utrymme för vad de intervjuade själva ville ta upp (May 2001 s. 150, Widerberg 2002 s. 16-17).

Jag har intervjuat fyra unga kvinnor i åldern 15-19 år som läser på individuella programmet för invandrare (IVIK) i kommunen. Jag har till min hjälp haft en intervjuguide/schema med både öppna och slutna frågor, en så kallad semistrukturerad intervjuguide. Jag använde mig av en semistrukturerad intervjuguide för att de intervjuade själva skulle kunna fylla i och fördjupa det de ville prata om. Samtidigt gjorde min intervjuguide att det fanns utrymme för att ställa följdfrågor och även att ibland klargöra vad jag menade. Som hjälpmedel under tre av fyra intervjuer använde jag mig av en bandspelare. En av tjejerna ville inte att jag skulle spela in intervjun varför jag istället valde att anteckna samtalen. Enligt May (2001) har bandspelare vid intervjuer både positiva och negativa aspekter. May beskriver dem som ”*interaktion, utskrift och tolkning*”. Med detta menas att en bandspelare kan hämma personen som intervjuas, interaktionen påverkas. Vidare är efterarbetet omfattande och kvalitén på bandinspelningen kan påverka hur materialet tolkas samt att man kan missa viktiga detaljer om man enbart förlitar sig på den egna förmågan att minnas. (ibid s. 167-169) Något jag fick egen erfarenhet av är att det kan vara svårt att få med alla detaljer i ett samtal som antecknas och inte spelas in på band. Intervjuförfarande i sig blir lite stapplande eftersom medan jag för intervjun framåt också ska komma ihåg att anteckna under tiden. Samtidigt fanns det vissa

fördelar då bandspelare inte användes eftersom intervjupersonen fick tillfälle att tänka medan jag antecknade och detta gjorde att svaren på frågorna blev mer utförliga. Detta kan självklart även bero på individuella egenskaper hos personen som intervjuades. De tre övriga intervjuerna spelades in med bandspelare och materialet transkriberades sedan. Då jag har använt mig av en intervjuguide följde jag den under transkriberingen. Efter transkribering så delades materialet in i de tre teman som sedan har använts vid analysen.

Från början var observationer inte något som jag planerat att göra då jag inte skulle få sitta med i tjejgruppen under deras träffar. Att jag inte skulle få sitta med under gruppens träffar var något som jag fick reda på efter att jag redan träffat gruppen ett par gånger och vid ett par tillfällen suttit med under grupptid. Då intervjumaterialet renskrevs insåg jag att det fanns observationer som jag gjort både under tjejgruppens träffar och före och efter träffarna. Detta material har jag valt att ta med i min analys. Att observera innebär att man antingen själv är deltagande eller att man agerar passivt, observerar utan att själv vara involverad i det som utspelas. Då jag har suttit med men inte själv agerat som part i diskussionerna som förts så ser jag mig själv som en passiv deltagare, en observatör. För att vara en deltagande observatör krävs att man integrerar sig i forskningsfältet så att man själv ändrar vissa delar av sitt beteende och språk för att passa in i sammanhanget och gruppen man studerar. Observationer görs alltid även om det inte alltid bokförs som en observation, alla iakttagelser som görs exempelvis i en intervjusituation är en sorts observation (Aspers 2003 s. 33; 105-107).

Jag genomförde intervjuerna i de lokaler där tjejgruppen har sina möten och under samma tid som tjejgruppen träffades. Detta för att de intervjuade skulle känna sig hemma och att miljön i sig inte skulle vara påverkande i form av stress och otrygghet. Att hålla till i en välkänd, trygg miljö gör att intervjupersonen är mer mottaglig än om man träffas på en annan mer okänd plats. Att jag valde att göra intervjun under samma tid som tjejgruppen träffades var för att jag kände att det skulle vara svårt att få tjejerna intresserade av att ställa upp om det innebar att de skulle avsätta tid av sin fritid för att vara med.

För att få mer information om tjejgruppen och syftet med gruppen valde jag att även intervjua en av gruppledarna (G1). Detta gjorde jag per e-post då jag inte hade möjlighet att göra det under de tillfällen som jag fick möjlighet att träffa tjejgruppen.

2.2 Metodens förtjänster och begränsningar

I en intervjusituation ligger makten oftast hos den person som sköter intervjun. Den som intervjuas befinner sig i en ojämlik position då den oftast inte på förhand vet vad för frågor som intervjuaren ska fråga om. Intervjuaren påverkar, genom sätt att prata och kroppsspråk, den som intervjuas vare sig man vill eller inte. Antingen så kan detta vara hämmande eller förlösande beroende på personens uppfattning av intervjuaren. Detta kan man se som både en begränsning och en förtjänst. Har intervjuaren ett ”bra” intervjuspråk både kinetiskt och språkligt kan förtroende byggas och den intervjuade svarar mer utförligt. Är intervjuaren hämmande i sitt sätt kan det få motsatt effekt (Meeuwisse et. al. 2008 s. 237). En stor förtjänst med intervjuer där personer möts är att eventuella svårigheter och oklarheter med frågorna kan utredas på plats och att intervjuaren direkt kan få feedback på sina frågor. Fungerade frågorna eller behöver det ändras något innan nästa intervju? Ytterligare en positiv faktor med intervjusituation där intervjuare och intervjuperson möts är att man som komplement till de uttalade svaren på frågorna kan studera den intervjuades kroppsspråk och på så sätt få en känsla av hur frågorna mottas. Att jag träffade tjejgruppen i den miljö som dem är vana att vistas i gjorde att de kunde känna sig trygga i sin miljö och att det blev lättare att ta till sig det som jag ville förmedla till dem. Att arbeta utan tolk i intervjusituationen gjorde även det att det blev en annan sort arbetsallians än det skulle blivit med en tolk. Även om språket ibland blev lite haltande så hjälptes vi under intervjun åt att hitta rätt ord eller förklaring.

De citat som används i analysen är direkta avskrivningar av tjejernas berättelser men med vissa språkliga förändringar då det i vissa fall fallit bort ord på grund av inspelningens kvalitet eller där ord hamnat grammatiskt på fel plats. Tjejerna har i intervjuerna fritt fått beskriva och svara på frågorna utifrån sin kunskap och inget av det jag förändrat språkligt förändrar något av innebörden i det som sagts. Varför jag ändå valt att använda mig av citaten är för att jag tycker de visar på tjejernas vardagsliv utifrån deras egna erfarenheter och upplevelser.

Att använda observationer som metod kan anses osäker då risken är stor att man som observatör väger in egna åsikter och förklaringar till det beteende man ser. Det är även så att man trots att man är passiv som observatör kan påverka de/det man observerar. Under mina observationer så har jag valt att anteckna det som jag uppfattat efteråt för att inte missa något genom att anteckna under gruppens träffar. Detta kan vara både positivt och negativt då tiden som går mellan observationen och anteckningen gör att detaljer kan missas.

2.3 Metodens tillförlitlighet

Då syftet med studien är att undersöka hur unga invandratjejer beskriver sin vardag utifrån deras egna utsagor gör att reliabiliteten blir låg. Detta beror på att de tjejer som jag intervjuar har olika bakgrund, olika individuella erfarenheter och tankar och tolkningar av vardag, fritid och andra sociala faktorer som jag har frågat om. Om detta test görs om i sin helhet om 5 år eller om 5 månader så kommer de personer som då intervjuas att svara på ett annat sätt än de tjejer som jag intervjuat. Detta kan då komma att påverka utfallet av studien (May 2001 s. 117-118).

Validiteten i studien, att jag mäter det jag vill mäta, är beroende av frågornas utformning och hur de uppfattas av den intervjuade. Det jag menar att mäta är tjejernas uppfattning och åsikter inte någon annans och det är det jag vill mäta. Därför är validiteten i studien relativt hög. Det som kan påverka validiteten är hur de intervjuade påverkas av mig som person. Hade svaren på frågorna sett annorlunda ut om jag själv varit en tjej med invandrarbakgrund eller om jag varit kille? May (2001) beskriver Janet Finch studie av prästfruar där hon förvånades över att de överhuvudtaget vill prata med henne. Hon menar på att när *”kvinnor intervjuar andra kvinnor så flyter informationsflödet lätt”* (ibid. s. 166). Hon menar vidare att detta beror på att kvinnor är vana vid att andra gör intrång i deras vardag genom att de i sitt liv under läkarbesök, hos mödravård och liknande institutioner är tvungna att svara på frågor av känsligare karaktär. Skillnaden i mäns och kvinnors sätt att prata kan enligt May (2001) också påverka en intervjusituation. Kvinnor förväntas vara mer ödmjuka och lyssna mer medan män är av en hårdare karaktär med inriktning på slutresultatet (ibid. s. 166). Att jag själv är ung och kvinna kan vara positiv i detta sammanhang. Både jag och tjejerna som jag intervjuar har lättare att relatera till varandra (Ambjörnsson 2003 s. 29-30).

2.4 Urval inför intervjuer

För att se hur unga tjejer med invandrarbakgrund ser på sin vardag ville jag intervjuas tjejer som läser vid den kommunala gymnasieskolans introduktionsprogram för invandrare (IVIK). Under min praktik kom jag i kontakt med en enhet som arbetar med integration för kommunens nyanlända och etablerade invandrare. Jag tog kontakt med en av handläggarna på enheten som sedan presenterade mig för en av gruppledarna (G1) för tjejgruppen i kommunen. Tjejgruppen är en verksamhet som riktar sig till nyanlända tjejer i åldern 16-20 år som läser på IVIK. Gruppen ska ge tjejerna en möjlighet att prata om det svenska samhället, resan till Sverige, känslor och andra händelser samt att stärka deras självkänsla och självförtroende (G1 101214).

Efter planering tillsammans med G1 bestämdes att jag skulle komma till en träff med tjejgruppen och presentera mig och min uppsats. Detta för att jag skulle kunna träffa tjejerna direkt och svara på frågor om intervjun och syftet med uppsatsen. Jag hade från början tänkt använda mig av tolk i intervjuerna för att minska risken för otydlighet och missförstånd men detta ansågs inte vara nödvändigt då jag fick veta att samtliga tjejer enligt gruppledaren förstod och pratade svenska mycket bra. Att arbeta utan tolk kändes bra då en tredje person i en intervjusituation kan skapa en känsla av osäkerhet hos intervjupersonen samt en osäkerhet hos mig som intervjuare då jag tappar kontroll över vad som sägs. Det är lättare att skapa ett förtroende och en arbetsallians med intervjupersonen utan att ha en ”mellanhand” närvarande. Samtidigt skapar detta en svårighet i form av att missförstånd kan uppstå om jag i mina frågor omedvetet kan använda ett svårare språk än nödvändigt eller pratar för fort. Risken blir också att svaren inte blir så djupgående på grund av språksvårigheter.

Från början var det meningen att G1 skulle bestämma vilka av tjejerna som jag skulle intervjua då hon ansåg att hon hade en bra överblick över vilka av tjejerna som rent språkligt var bäst lämpade. Så blev det inte för då jag kom till det första mötet var inga av tjejerna utvalda eller förvarnade utan de fick själva välja om de ville bli intervjuade. Detta kunde skapa problem då samtliga tjejer faktiskt kunde säga nej och jag då skulle bli tvungen att hitta andra tjejer att intervjua. Då jag kom till tjejgruppen presenterade jag mig och min uppsatsidé, informerade om intervjun och hur jag tänkt mig att gå tillväga samt svarade på frågor om intervjun. Efter det så fick de tjejer som ville anmäla sitt intresse till mig. Till en början var mottagandet svalt men allteftersom jag svarat på lite mer frågor framförallt om innehållet i intervjun samt anonymiteten, var det fyra tjejer som anmälde sig för intervju varav en senare hoppade av. Tjejerna som är med i tjejgruppen är i åldrarna 15-20 år och läser på IVIK vid en kommunal gymnasieskola i kommunen. Då tre av dem var under 18 så gav jag ut samtycke brev som tjejerna skulle lämna till sina föräldrar för underskrift, om föräldrarna godkände att jag intervjuade deras dotter (se bilaga 1).

Tjejgruppen träffas en gång i veckan under 10 veckor för att diskutera frågor från olika aktuella teman som exempelvis migration, sexualitet, heder och skam (G1 101208). Den första tjejgrupp som jag träffade hade redan hunnit träffas några gånger och under tiden som jag skulle göra mina intervjuer så ställdes några grupp tillfällen in vilket gjorde att den gruppen hann avslutas innan jag var klar med mina intervjuer. Detta gjorde att jag fick tillfälle att träffa en grupp till för de avslutande intervjuerna och att jag fick en ny möjlighet att presentera mig och min uppsats igen.

Detta kände jag till en början var lite svårt då intervjuerna på så sätt drog ut på tiden och rädslan fanns att jag inte skulle hinna genomföra de intervjuer som jag tänkt göra. Men då mötet med tjejgrupp två närmade sig insåg jag att detta gav mig ett tillfälle att tänka igenom min första presentation och ändra på det som känts fel. Förhoppningen var att det i den nya gruppen skulle vara fler tjejer som intresserade sig för att bli intervjuade.

Då jag skulle träffa den andra gruppen tjejer blev jag mött av den andra gruppledaren (G2) som informerade mig om att då det var första gången för tjejgruppen så skulle jag inte få vara med under träffen då de ville att tjejerna skulle vara trygga i situationen och inte utsättas för någon som kom och gick. Detta var jag inte helt beredd på med förstod syftet med detta. Jag fick ändå presentera mig själv och min uppsats. Några tjejer hade en del frågor främst om typen av intervjufrågor som jag skulle komma att ställa. En av tjejerna i grupp 2 valde att ställa upp och bli intervjuad.

Det finns både fördelar och nackdelar med den urvalsmetod som har valts. Att jag har valt tjejer till intervjuerna genom tjejgruppen gjorde att urvalet var begränsat och då tjejgruppen träffas en gång i veckan är möjligheterna för intervjuer få. Ett alternativ hade varit att ta kontakt med och besöka IVIK klasserna i kommunen och på så sätt öka urvalet. Det som också kan ha påverkat det antal som ville ställa upp och bli intervjuade kan vara att jag då jag kom till tjejgruppen tillsammans med handläggare från kommunen, G1 och G2, också blev en slags myndighetsperson stället för den student jag presenterade mig som.

2.5 Avgränsningar

Att jag valt att avgränsa min studie till att handla om unga kvinnor med invandrarbakgrund är av anledningen att jag har uppfattningen att det i senaste årens forskning handlat mycket om hur killar anpassar sig till samhället som nyanlända och killar i allmänhet. Den forskning som handlar om tjejer är fokuserad på hederskulturen i samhället och hur den påverkar tjejer och deras familjesituation (Andersson 2003, s. 37-39). Mycket av det material som handlar om invandrantjejer och samhället handlar om tjejernas förtryckta situation.

Jag har valt att benämna de intervjuade och medverkande i studien som tjejerna och som det mer forskningsmässigt bör heta exempelvis unga kvinnor. Jag håller här med Fanny Ambjörnsson (2003, s. 29) som menar att ordet tjejer ringar in hur det är att var ung kvinna mittemellan barn- och vuxentillvaron. Att använda ordet och benämningen tjejer gav mig en känsla av närmande under intervjutillfällena och framförallt vid första mötet med grupperna. Att i det sammanhanget använda

mig av beteckningen unga kvinnor eller flickor kändes stelt och avståndstagande under ett möte där jag ville skapa en känsla av trygghet och öppenhet.

Att avgränsa mig till att intervjua just nyanlända har med det intresse som väckts under min praktik och i mötet med nyanlända familjer. Den styrka som jag upplevde att dessa familjer har som gör att de trots motgångar skapar en sund vardag.

2.6 Etiska överväganden

Innan varje intervju så har jag informerat tjejerna om syftet med studien och att de kommer att vara helt anonyma och när som helst under intervjun välja att inte svara på en fråga eller att helt enkelt avbryta intervjun. Enligt ”forskningsetiska principer” så är det viktigt att man då man ska lämna information om forskningens syfte är det viktigt att man innan forskningen startas informeras om eventuella risker för obehag och skada. Det som för mig är en enkel och säker fråga kan för den jag intervjuar sätta igång minnen och obehag. Under mina intervjuer så var jag noga med att vara tydlig med att tjejen som intervjuades skulle fråga om det var något hon inte förstod eller ville att jag skulle utveckla.

Även om man som intervjuare har informerat om att den som intervjuas är anonym och rätten hos den man intervjuar att när som helst avbryta intervjun så ska man också komma ihåg att det i en intervjusituation finns en känsla av att vara oartig om den som intervjuas inte vill svara på en fråga. (Trost 2005, s. 103-106; Vetenskapsrådet 2010 s.9).

Enligt ”forskningsetiska principer” ska forskaren hämta samtycket av dem som är aktiva i studien. Om de som deltar i undersökningen är under 18 år bör man hämta samtycke från föräldrarna till dessa barn. Detta speciellt då det man undersöker är av en ”känsligare karaktär” (Vetenskapsrådet 2010 s.9). Då jag i min uppsats använder mig av kvalitativa intervjuer och har en urvalsgrupp där personerna i gruppen har åldern 15-20 år har jag valt att använda mig av samtyckes brev (bilaga 1). Trots att jag inte tyckte att det material jag ämnade samla in kan anses vara av känslig karaktär valde jag att hämta in samtycke från föräldrarna till de i min urvalsgrupp som är under 18 år. Det är viktigt att man vid en intervjusituation är medveten om att man som intervjuare inte kan förutse vad som kommer ske och vilka spår man kan komma in på (Trost 2005, s.103-110). Samtyckesbreven innebär att jag då det funnits tjejer som ville bli intervjuade men som var under 18 år har lämnat ut en presentation av mig själv och syftet med studien samt en blankett som tjejernas föräldrar/vårdnadshavare ska skriva under för att på så sätt lämna sitt samtycke till att jag får intervjua deras dotter.

2.7 Litteratursökning

För att hitta relevant litteratur har jag framförallt använt mig av den nationella databasen Libris söktjänst men också av databaserna [Elin@lund](#) för artiklar samt Lovisa, SwePub och DIVA för andra publikationer såsom avhandlingar och monografier. Då syftet med studien handlar om ungdomars vardag och liv använde jag mig av sökord som *ung*, *tjej/tjejer*, *invandrare*, *flykting*, *ungdom*, *ung vuxen* i olika kombinationer.

3. Tidigare forskning

Syftet med min uppsats är att belysa unga invandratjejjers vardag utifrån deras eget perspektiv. Jag har valt att inte bara använda mig av forskning som handlar om invandrarungdomar utan att också använda mig av forskning som behandlar ungdomar mer generellt huvudsakligen unga tjejer och deras livsvillkor och vardag . Detta har jag valt för att få ett perspektiv till hur det är att vara invandratjej och på så sätt se om man generellt kan se att det finns andra problembilder för invandratjejen som den ”svenska” tjejen inte berörs av.

I detta kapitel presenteras tre studier. Genusforskaren Fanny Ambjörnsson (2003) tar i sin doktorsavhandling *”I en klass för sig”* avstamp i gymnasieskolans tjejevärld och hur tjejernas vardag ser ut och formar sig utifrån ett genusperspektiv. Sociologen Aleksandra Ålund (1997) har i sin bok *”Multikultiungdom – kön, etnicitet, identitet”* uppmärksammat s.k. invandrarungdomar i en förort till Stockholm. Etnologen Åsa Andersson (2003) har i sin studie *”Inte samma lika – identifikationer hos tonårsflickor i en multietnisk stadsdel”* även hon forskat om invandrarungdomar i en förort men avgränsat sin studie till att handla om tjejer. Jag kommer även att nämna ett par studier som handlar om invandrarkillar.

3.1 Att vara ung och tjej

”Tonårstjejer lever i en hård värld och det är många som har det svårt. De som far illa blir snabbare marginaliserade än killar. Killar som blir kriminella har mycket högre status än tjejer...Pojkar och flickor tilldelas olika villkor redan från början. Vi föds alla in i en så kallad genderordning där flickor är underordnade och pojkar överordnade på grund av sitt kön. Pojkar och flickor behandlas olika och de har olika förväntningar på sig. Dessa tilldelade roller påverkar oss i alla situationer, vilka beteenden man väljer och hur ens självkänsla blir”. (Citat från Bam Björling, sociolog och chef för kvinnoforum i Carlsson Bergdahl, 2004 s. 23)

Fanny Ambjörnsson (2003) genomförde en fältstudie på en gymnasieskola under ett års tid där hon observerade och intervjuade tjejer från två olika gymnasieprogram för att ta reda på hur klasskillnader, socioekonomisk status, påverkar hur tjejerna ser på sig själva och andra tjejer som individer (s. 54-57).

Tjejerna beskriver själva skillnaden mellan de olika klasserna i skolan, den ena är Barn och fritidsprogrammet (BF) och det andra Samhällsvetenskapliga programmet. Tjejerna i BF klassen ser ”*samhällvetartjejerna*” som lite ”finare i kanten” medan de ser sig själva som ”vardagliga arbetare” som inte är rädda för att vara högljudda och livliga. ”*Samhällvetartjejerna*” håller med på sitt sätt och menar att de är mer mogna än tjejerna i BF-klassen. Uppdelningen mellan grupperna är tydlig och också vad som anses normalt utifrån de båda gruppernas egna ideal och ramar (Ambjörnsson 2003, s. 54-57).

Genom att peka på avvikelser hos andra tjejer formas och upprätthålls normen inom gruppen av tjejer. Att vara tjej innebär ett visst sätt att prata, bete sig och vara i allmänhet. Tjejerna har en viss kod för vad det är att vara en bra tjej. Det är skillnad på hur tjejerna betar sig i grupp med killar som i en klassituation mot hur de betar sig i den egna tjejgruppen. Tjejerna skiljer medvetet och omedvetet på sitt beteende beroende på vilken situation de befinner sig i. Ett normativt femininitet som består i att vara känslomässigt empatisk och mer ansvarstagande som bra tjej. Ambjörnsson (2003) nämner sociologen Lise Bird som i sin studie av hur tjejer betar sig i klassrummet talar om tjejens ansvarstagande, fostrande ton mot övriga elever i klassen då oftast gentemot killar är ett sätt att erhålla makt och status i ett klassrum där tjejen oftast är tysta (Ambjörnsson 2003, s. 61-68; Andersson 2003 s. 167-170).

3.2 Att vara ung med invandrarbakgrund

Alexandra Ålund är professor vid sociologiska institutionen vid Umeå universitet. Hon har i sin avhandling ”*Multikultiungdom – kön, etnicitet och identitet*” (1997) samlat sina erfarenheter från sin forskning av invandrarungdomar i några Stockholmsförorter. Hon beskriver inledningsvis ungdomarnas sköra situation då de befinner sig i ett ”*kulturellt gränsland*” och att de då de bor i segregerade områden redan där indelas och får en socioekonomisk status. Hon menar också på att vissa förorter och deras invånare får negativ uppmärksamhet vilket leder till ett negativt rykte och en svårighet för ungdomarna som bor i dessa områden att skilja sig från dessa föreställningar (Ålund 1997 s. 14).

Rickard Jonsson (2007) har utfört en liknande studie som Fanny Ambjörnssons. Han spenderade ett år på en högstadieskola med syfte att studera språk och maskulinitet. Han har följt och observerat en

klass både på raster, i den s.k. ljusgården, och under deras språklektioner. Under studien så har han märkt en uppdelning mellan de s.k. killarna i ljusgården och de som Jonsson kallar för killarna i 8c. Han belyser även i sin studie invandrarkillen utsatta position i och med det som benämningen invandrarkille för med sig i form av förutfattade meningar om vad en invandrarkille står för och hur han agerar. Han beskriver vidare att benämningen invandrare inte är något som killarna i studien själva kallar sig. Benämningen används i studien som ett samlingsnamn för en subjektssposition som Jonsson menar att killarna förhåller sig till. Samlingsnamnet blir resultatet av en kategorisering som visar på vem som är svensk och vem som inte är det. Jonsson menar på att det är en benämning som påverkar individen oavsett hur han eller hon betar sig eller själv känner inför benämningen (ibid. s. 31-43).

Alexandra Ålund (1997) menar att beteckningen invandrare är en kategorisering som lätt leder till negativa och missvisande tankar. Ordet invandrare är ett samlingsnamn för olika typer invånare med utländsk bakgrund (ibid. s. 81).

3.3 Att vara ung tjej med invandrarbakgrund

Åsa Andersson (2003) har i sin avhandling ”*Inte samma lika – identifikationer hos tonårsflickor i en multietnisk stadsdel*” intervjuat och följt en grupp tjejer som bor i en stadsdel som av Andersson kallas för och beskrivs som svenskgles. Syftet med hennes studie är att under tre år genom intervjuer och möten med 24 tjejer i åldern 14-17 år synliggöra en stadsdel i Göteborg och tjejerna som bor där.

Svenskglesa stadsdelar som generellt anses som invandrantäta uppmärksammas ofta utifrån problem. Andersson menar att detta beror på attityder och strukturer som formas på grund av uppfattningar från utomstående utanför stadsdelen och som påverkar hur stadsdelen formas. Genom diskriminerande attityder och en uppmärksamhet, främst genom media, på de skillnader som finns för invånarna i stadsdelens tillgångar och inflytande i samhället gör att detta blir ett eget slags problem (Andersson 2003, s. 46-48:57; Ålund 1997 s. 15).

De intervjuade tjejerna i Anderssons (2003) undersökning menar på att de känner av att synen som andra utomstående har på dem när de befinner sig utanför sin stadsdel ger en känsla av eller antydning till att de ska hålla sig där de hör hemma. Då underförstått att de ska hålla sig inom gränsen för

stadsdelen. Många av tjejerna menar också att de för att komma någonstans i samhället måste flytta från stadsdelen (Andersson 2003, s 64-66).

Fanny Ambjörnsson (2003) tar i sin studie upp exemplet med Samira som med sin slöja och tysthet hamnar utanför gruppen och klasstillhörigheten. Detta menar Ambjörnsson behöver inte vara på grund av Samiras etniska tillhörighet utan snarare att hon på grund av familjesituation är tvungen att göra andra saker på sin fritid än övriga tjejer i klassen. På grund av ekonomisk situation har Samira ett extrajobb där hon varje dag städar på ett företag. Detta gör att hon inte kan stanna kvar efter skolan och hitta på något med de andra. Hennes religion gör också enligt henne själv att hon inte kan gå ut på discon och andra tillställning tillsammans med de andra i klassen. Samtidigt är hon äldre än de andra tjejerna vilket också kan vara en spelande faktor. Trots alla dessa underliggande faktorer så blir hennes utseende det som utmärker henne så pass att hon läggs märke till och distanseras från att vara en i mängden (Ambjörnsson 2003, s. 239-242).

Samira framställs av de andra tjejerna i klassen som den som förstör för resten av klassen då hon inte är med i gruppen. Antaganden som att hon säkert har en pojkvän som slår henne cirkulerar och gör att bilden av invandrantjejen blir den förtryckta och osjälvständiga tjej som genom sin närvaro gör de andra tjejerna till fria och starka individer. Ambjörnsson (2003) menar också på att denna bild av invandrantjejen har fått en motpol eller ett komplement i de nya starka invandrantjejer som vill leva i enlighet med svenska normer och bryter sig loss från mönstret och istället porträtteras som framåtsträvande och stark. Trots denna motpol ”genomsyras fortfarande bilden av invandrantjejen av föreställningar om förtryck och begränsningar med förklaringen att det är en konsekvens av hennes avvikande etnicitet” (s. 257-258).

”Den isolerade, förtryckta invandrantjejen är alltså på en och samma gång en representation och en myt, en verklighet och en vattentät berättelse” (Ambjörnsson 2003, s. 258)

Åsa Andersson tar i sin studie ”Inte lika samma” upp sexualiteten som ett sätt för invandrantjejen att skapa en maktposition. Genom att klä sig attraktivt och till viss del utmanande och samtidigt ”hålla på” sin oskuld gör att invandrantjejen visar att de vägrar leva efter ”svenske normer” och på så sätt vinner respekt där den svenska tjejen tappar sin. Detta sätt gör att Samira som balanserar mellan att

vara på rätt sätt i enlighet med hur hennes tro och familj vill att hon ska vara och hur hon måste vara för att passa in i skolan hamnar på en tvär gräns. Som Ambjörnsson beskriver henne så är hon för ”fin” för att passa med den ena gruppen tjejer men samtidigt automatiskt utesluten ur den andra gruppen tjejer på grund av sitt utseende och sin bakgrund. För tjejerna i hennes klass blir det som att hon ljuger och spelar en roll. (Ambjörnsson 2003 s. 261-262; Andersson 2000 s. 152-155).

”En möjlig väg att hantera situationen blir därför att beskriva henne, i hennes position som invandrartjej, som ofri och förtryckt” (Ambjörnsson 2003, s. 262)

Ambjörnsson berättar vidare att Samiras beteende ändras när det börjar en ny tjej i klassen som talar samma språk som Samira. Dessa två blir genast vänner och umgås hela tiden. Trots att Samira blir mer öppen och högljudd, mer lik de andra tjejerna till sättet, så blir det fel. Nu blir det istället så att hon är för högljudd, stör och kallas för ”kicker”. Att vara ”kicker” innebär enligt både Ambjörnsson (2003) och Andersson (2003) en tjej som har en invandrarstil utan att behöva vara invandrare. ”Kicker” som stil har fått en negativ stämpel och klassas man som ”kicker” är man någon som letar efter slagsmål. Som tjej och ”kicker” är man på en och samma gång hyperfeminin, utåtagerande och aggressiv, personlighetsdrag och beteende som annars inte hör ihop (Ambjörnsson 2003 s 151; Andersson 2003 s. 163-164).

4 Teoretiska utgångspunkter

Syftet med min uppsats är att belysa unga invandratjejjers vardag utifrån deras eget perspektiv. För att analysera det material som insamlats under de intervjuer som jag genomfört har jag valt att använda mig av ett socialkonstruktivistiskt synsätt med fokus på genus. Utifrån det socialkonstruktivistiska synsättet menar man att normen kön utformas som ett sätt för individen att samla och kategorisera de intryck som varje person samlar på sig genom intryck och erfarenheter i livet (Smedler och Drake 2006, s. 55). Hur skapas normen flicka/tjej/kvinna. Vad är det som gör en kvinna till kvinna? Margareta Hydén (2008) skriver i sitt kapitel ”*Har sociala problem ett kön*” att man utan en definition av vad som är en man respektive en kvinna inte kan formulera sociala problem utifrån ett könsperspektiv. Man gör inom den feministiska läran en åtskillnad av biologiskt kön och socialt genus. Den historiska definitionen av kvinnan byggde på en jämförelse med mannen och därigenom framfördes skillnaderna mellan män och kvinnor snarare än att definiera kvinnan som kvinna. (ibid. s. 276-277).

”När du uppsöker en offentlig toalett har du två dörrar att välja på. Om du fötts med slida väljer du dörren med den här symbolen I detta oansenliga tecken finns en utsaga om vad det är att vara kvinna inskriven: kvinnor är de varelser som bär kjol. När du utan att tveka öppnar denna dörr utför du en ständigt pågående skapelseakt: du bekräftar din könsidentitet, du går in i kvinnlighetens förlovade rum. En banal händelse, en vardaglig erfarenhet – men likväl ett led i den läroprocess som varje kvinna deltar i från den dag hon föds och till den dag hon dör. Jag lever på jorden som kvinna – jag lär mig förhålla mig till en av många berättelser om vad det är att vara kvinna.” (Björk 2000 s. 9)

Vad är det som gör en kvinna till kvinna, är det hennes utseende, sätt att pratat, hennes omvårdande sätt eller val av yrkesväg? Inom det sociala arbetet syftar arbetet till att normalisera det som annars inte skulle anses vara normalt. Genom att fokuserar på det avvikande konstrueras det som är normalt, man formar normen för vad som ska anses vara normalt beteende utifrån det som anses vara avvikande (Mattsson 2007 s. 271-272). I olika grupper blir roller olika, beroende på gruppens ideal och åsikter förändras sättet att se på roller som exempelvis att vara tjej. I det tuffa tjejgänget är idealet inte att ha rosa tigha tröjor och gilla en viss sorts musik utan kanske att ha svarta kängor och jeans. På andra sidan hos det flickiga gänget så är just rosa toppar och snygga naglar det som anses rätt som tjej (Ambjörnsson 2003, s. 13).

”...se processen att bli tjej som en sammanstrålning av olika former av makt, självdisciplinering och möten i vardagen.” (Ambjörnsson 2003, s. 21)

Gemzöe (2002) beskriver en av sociologen Nancy Chodorows teorier som går ut på att det i alla kulturer är så att det är kvinnan som är barnets första och främsta vårdare, den som tar hand om och formar barnets första tid i livet. Barnet formar sin könsidentitet utifrån vilka verktyg som detta ger dem. Flickor formas redan som små till att vara omhändertagande och vårdande utifrån den sammankoppling de automatiskt får med deras kvinnliga vårdare, oftast mamman. De båda könen formas efter bilden av familjen och flickan får med sig sin roll som mamma och vårdare från födseln, man socialiseras in i sin roll som kvinna (Gemzöe 2002 s. 103-106).

Varje dag i vårt vardagsliv gör vi omedvetet saker som understryker vårt kön. Vi klär oss, pratar, agerar och tar beslut utifrån en omedveten kunskap om vad som förväntas av oss som man respektive kvinna. Connell (2003) tar upp Judith Butlers teori där hon kallar detta fenomen för *performativt handlande* vilket innebär alla sätt på vilket vi gör kön i vårt uppträdande. Vi har även ett sätt att tänka och prata om oss själv och andra utifrån vårt kön. Uppfattningen om oss själva baseras på hur andra uppfattar oss och vi har en uppfattning om vad som förväntas av oss utifrån vårt kön. Det performativa handlandet grundar sig i en heterosexuell uppfattning om vad som är normalt. Män ska vara grova och håriga medan kvinnor ska vara smala och mjuka. Det som vi förstår som vårt kön kommer utifrån genom kategoriseringar i vilka vi tolkar och ordnar vår värld. Att vi gör kön omedvetet och automatiskt gör att vi oftast inte behöver ifrågasätta vårt handlande. Man lär sig från barnsben hur det är meningen att vi ska vara, allt som inte är så anses vara avvikande. (Connell 2003 s. 13-18; Mattsson 2005 s. 25-27; Kahlin 2008 s. 25).

Connell (2003) nämner även Simone de Beauvoir som har uttryckt den feminina könsrollen med meningen ”man föds inte till kvinna, man blir det”. Med detta menade hon att uppdelningen i manligt och kvinnligt inte är en av naturen bestämd lag utan något som vi lär oss utifrån de miljöer som vi växer upp i. Människor konstruerar sitt kön genom att inta sin plats i genusordningen genom vårt uppträdande i det dagliga livet. Connell (2003) menar på att de flesta människor inte har något emot uppdelningen av maskulint och feminint utan att vi trivs i de roller vi ger oss själva (Connell 2003, s. 13-22).

Connell (2003) tar som ytterligare exempel upp den amerikanska etnografen Barrie Thornes studie av konstruktionen av kön hos barn. Denna studie gick ut på att studera hur barn i sin lek och under lektionstid formas och formar sin könsidentitet. Hon uppmärksammar att barnen vid olika tillfällen slog på eller av vad Thorne kallar för genusgränser. Barnen kunde tillsammans leka lekar under vilka skillnader i kön inte gjorde någon större skillnad och i nästa stund kunde uppdelningen mellan flickor och pojkar varar ytterst tydlig. Connell (2003) menar på att man genom att ta Thornes studie som exempel kan se de genusgränser som även finns bland vuxna. Hon menar på att gränserna inte poängteras lika mycket genom lek men som sätt att klä sig, tala och gå (ibid. s. 23-27).

Ett annat exempel som Connell (2003) beskriver i sin avhandling och som även det utspelar sig på en skola är den studie som gjordes av etnografen Joan Draper. Hon studerade sammanslagningen av två ”*genussegregerade*” skolor i England. Efter sammanslagningen av skolorna försökte vissa av pojkarna inta en maktposition medan några andra pojkar började experimentera med sin könsroll genom att komma till skolan med smink eller att färga håret. Samtidigt var det vissa av flickorna som försökte motverka pojkarnas statustagande och maktövertag medan andra villigt sällade sig till sin plats i könsordningen (Connell s. 75)

Inom de traditionella patriarkala familjestrukturerna som ofta kopplas till Mellanöstern finns ett välkänt och ofta framtagen bild av kvinnan. Kvinnan är den som genom sitt sätt och beteende i offentliga och privata sammanhang representerar familjen och håller familjens heder. Brister kvinnan i sitt uppträdande och sätt är det familjen och framförallt mannens/faderns heder som fördärvas. Detta kallar Andersson (2003) för förhållanden på en strukturell nivå. Hon går vidare in på den s.k. symboliska nivån och menar att det är på denna nivå som den patriarkala strukturen blir viktig. Hon menar att det inte längre är så att männen alltid är familjeförsörjare och kvinnorna är hemma och tar hand om barnen men att symbolerna för de kvinnliga och manliga strukturerna finns kvar. Detta gör att det även om det på det strukturella planet råder patriarkal struktur ändå finns en symbolisk struktur som gör att föräldrar och barn måste handskas med vissa situationer utifrån den patriarkala strukturens regler. Andersson (2003) förklarar vidare att detta gör att det i vissa familjer råder en överenskommelse om att vissa saker inte behöver komma till föräldrarnas kännedom exempelvis om döttrarna har pojkvän (ibid. s. 101-103). Vidare finns en uppfattning om att det är mannen som är familjens överhuvud och den som har en försörjande roll medan kvinnan är den som tar hand om familjen, barnen och hushållet.

”Mannen betraktas som överordnad, förväntas ta ansvar för familjen och bemötas med respekt av hustru och barn. Kvinnan förväntas lyda sin man och sätta hans förväntningar före sina egna” (Almqvist 2006 s. 98).

Enligt den västerländska traditionen likställs män och kvinnor enligt lag, med samma rättigheter och skyldigheter. I andra kulturer är mäns och kvinnors villkor också lagstadgade men då med den stora skillnaden att det är olika lagar som gäller för kvinnor och män. Kvinnor underställs mannen vid exempelvis skilsmässa. Detta gör enligt Almqvist (2006) att man som man i ett samhälle och en kultur inom den patriarkala skolan växer upp med uppfattningen om sig själv som mer värdefull och viktig än kvinnan. (ibid 2006 s. 98-100)

5 De intervjuade

I detta avsnitt har jag valt att ge en kort beskrivning av de intervjuade utifrån ålder och ursprung. De intervjuades bakgrund har relevans för mina frågor. Då de är anonyma har jag valt att ge de andra namn och utesluta viss familjeinformation samt att i mitt resultat inte knyta ett specifikt uttalande till en viss tjej. Detta då några av de intervjuade bad att få vara extra anonym.

- *Sarah* är 18 år och kommer från Irak. Hon har bott i Sverige i snart två år och bor sedan knappt ett år i kommunen tillsammans med sina föräldrar och syskon
- *Naima* är 16 år och kommer från Afghanistan. Hon kom till Sverige för snart ett och ett halvt år. Naimas pappa flyttade till Sverige innan familjen men nu bor hela familjen tillsammans.
- *Elise* är 19 år och kommer från Libanon. Hon flyttade till Sverige för två år sen tillsammans med sin mamma och sina syskon Elise är född i Sverige och bodde sina första år här.
- *Agnes* är 15 år och kommer från Afghanistan. Hon kom till Sverige och kommunen för drygt ett år sen och bor tillsammans med sina syskon och föräldrar. Hon och hennes syskon och mamma var liksom Naima skilda från pappan under några år då pappan flyttade till Sverige innan familjen.

Alla tjejer utom Elise har kommit till Sverige på grund av oroligheter och krig i hemlandet som gjort att de inte kunnat bo kvar där. Elise kom till Sverige med sin mamma och sina syskon då föräldrarna skilt sig.

5.1 Tjejgruppen

För att få mer information om tjejgruppen intervjuade jag en av gruppledarna (G1) som håller i tjejgruppen. Det uttalade syftet med tjejgruppen är att *”stärka tjejernas självkänsla och självförtroende. Att låta dem få en möjlighet att komma till tals och att diskutera hur det är att vara ung i Sverige”* (G1 101214). För att uppfylla sitt syfte har man träffar med tjejerna i grupp en gång i veckan mellan 8 till 10 gånger. Man träffas ca 15 tjejer per grupp och gruppen riktar sig till tjejer som går på gymnasieskolans individuella program för invandrare (IVIK). Gruppen är för tillfället en del av läroplanen och är också schemalagd på skoltid. Detta gör att den är obligatorisk för tjejerna som är anmälda till gruppen. Bakgrunden kring tjejgruppen ligger i kommunens introduktionsprogram nyanlända invandrare där det från början var barnhandläggaren på kommunen som valde ut tjejerna till grupperna och också höll i träffarna. (G1 101208 och 101214)

6 Resultat och analys

Hur ser en vanlig dag ut för en ung kvinna som nyligen kommit till Sverige? Hur ser fritiden ut? Vad gör man i skolan och hemma efter skolan? Kan man se en röd tråd i hur de intervjuade berättar om och beskriver sin vardag? Har de någonting gemensamt eller är allas historier unika? Hur påverkar kön/genus hur vardagen är uppbyggd och formas? Jag kommer i detta avsnitt att analysera resultatet av de intervjuer och observationer som jag genomfört. I analysen kommer jag att använda mig av begreppet kön utifrån det biologiska könet som definieras utifrån socialt genus (Hydén 2008, s. 276-277)

För att få en bättre överblick över det insamlade materialet så har resultat och analys bearbetats i ett och samma kapitel. Under intervjuerna använde jag mig av tre större teman, vardagslivet i hemlandet, livet i skolan i Sverige och det sociala livet efter skolan i Sverige. Dessa teman har jag valt för att få en generell bild av de intervjuades vardagsliv. Det är utifrån dessa teman och mina frågeställningar som analysen är utformad.

6.1 Vardagslivet i hemlandet

För att få en referensram till hur tjejerna tolkade begreppet vardag och fritid började jag med att fråga om livet i hemlandet innan flytten till Sverige. Eftersom samtliga av de intervjuade varit i Sverige i mindre än två år så har de haft mer eller mindre möjlighet att skapa sig en vardag med exempelvis fritidsaktiviteter och liknande. Kan man se ett samband mellan livet idag och livet i hemlandet innan resan till Sverige. Kan man se en genusroll?

Agnes som kommer från Afghanistan berättar om att hon innan talibanerna (och kriget) kom till staden kunde gå till skolan men att allt förändrades och oroligheter i landet gjorde att hon och hennes syskon inte längre kunde gå till skolan.

”i mitt land är det mycket krig, talibaner. Tjejer kunde inte gå i skolan då när talibanerna kom, killar kunde gå i skolan men det var inte bra skolor... Det var kul i skolan innan talibanerna kom, men sen så var det inte kul, pojkarna måste ha turban

och flickorna (tecknar till huvudet förf. anm) som en sjal eller slöja, vet inte vad det heter på svenska.” Agnes 15 år

Naima som liksom Agnes kommer från Afghanistan beskriver också hon en tillvaro där oroligheter i landet gör att hon och hennes syskon inte kan gå i skolan.

”Vi kunde inte gå till skolan, varit hemma, mamma betalade för en lärare som varje dag kom hem och undervisade för oss. Första tiden så bodde vi i en stad, men sen när vår pappa flyttat till Sverige så flyttade vi från stad till by. Där gick vi inte i skolan, vi plockade potatis och trä (ved förf. Anm.) för att tända, för att bli varma.” Naima 16 år

Redan i dessa två tjejers beskrivningar av hemlandet sker en uppdelning i kön. Det blir en skillnad mellan könen som till en början bestämmer hur varje enskild individ ska vara klädd och slutligen som gör att det ena könet, det kvinnliga, hindras från att genomföra en utsatt uppgift i detta fall att få en utbildning genom att kunna gå i skolan. Som Ambjörnsson (2003) menar så formas rollen som tjej utifrån de premisser som samhället ger individen. I Afghanistan konstrueras denna kvinnlighet med våld. Skolgången förbjuds och flickor får inte finnas i det offentliga rummet.

Att man redan som barn formas in i den roll man förväntas ha för resten av livet innebär för flickor och unga kvinnor att vara omhändertagande och moderlig. Att ta hand om småsyskon och hjälpa mamma med sysslor i hemmet kan ses som en typisk feminin roll. Flera av tjejerna beskriver sin fritid i hemlandet som att vara hemma och hjälpa mamma. Naima och Agnes från Afghanistan kunde inte gå till skolan de sista åren som de var i hemlandet utan fick istället skolning hemma. Naima hjälpte också till att jobba för familjens överlevnad genom att samla ved och plocka potatis när familjen tvingades att flytta från staden och ut på landet. Då pappan flytt innan familjen fick alla medlemmar i familjen bidra med det de kunde för att överleva. Det typiskt traditionellt maskulina dämpas i och med att även flickorna i familjen fick göra stereotypa grova mansjobbet som att samla ved. Deras vardagsliv handlade om överlevnad.

Sara beskriver en vanlig dag i sitt hemland Irak som en dag då hon gick till skolan och efter skolan så gick hon hem och gjorde sina läxor och hjälpte mamma. Hon brukade också spela fotboll tillsammans med vännerna. Att spela fotboll tillsammans med sina bröder nämner även Naima som en fritidsaktivitet. Fotboll som fritidsaktivitet ses i de flesta sammanhang som en ”killsport” liksom

ishockey och brottning. Att spela fotboll blir i de här beskrivningarna och framförallt i det såsom Naima säger det en sport som bröderna håller på med men där hon också får vara med.

Elise beskriver å andra sidan en typisk ”tjejsport”. Hon lyser upp när hon pratar om hur hon brukade dansa folkdans på helgerna, på klubb och hur hon även dansade och sjöng på rasterna i skolan i Libanon.

”Hemma brukade vi promenera lite men jag har, hade mycket vänner, kompisar där och vi brukade prata. På rasterna i skolan i mitt hemland brukade jag sitta med vänner och prata... och dansa och sjunga, ja allt. Jag var på klubb också och dansade, folkdans, det var roligt... i Libanon kan vi göra vissa saker men inte vad jag vill eh det är föräldrarna som säger vad du ska göra och så men här (i Sverige förf. Anm.) nej här du kan göra vad du vill” Elise 19 år

I Libanon hade Elises fritidsaktiviteter som var tillåtna för flickor. Att dansa kan man tolka utifrån Mattssons (2005) tolkning av sociologen Judith Butlers *performativa handlande* och synen på det kvinnliga mjuka. Utifrån den heterosexuella normen blir dansen feminin med det kvinnligt mjuka och smala i fokus och där manliga dansare automatiskt ses som avvikande och utanför den heterosexuella normen (Mattsson 2005, s. 25-27).

6.2 Könet i vardagen – att vara ung och tjej

Vad gör man som ung tjej efter skolan? Under intervjun så frågade jag bland annat just den frågan. Jag frågade hur de brukade spendera sin tid efter skolan, om de hade någon hobby/fritidsaktivitet eller något annat som de tyckte om att göra. På frågan vad hon brukar göra efter skolan svarar Naima;

”Går hem och dricker lite te eller kaffe, gör läxor och ser på tv. Ibland hjälper jag mamma med städning och diskning... Spelar fotboll ibland med tjejer och min bror och... vi spelar fotboll på lördagar.” Naima 16 år

I hennes svar finns en antydning till att hon brukar hjälpa till hemma men det är inte det hon lägger fokus på. Skolan upptar mycket av tjejernas tid då de alla fyra är mycket studiemotiverade och vill

börja på gymnasiet. Naima som i sitt hemland fått ta en del av den maskulina rollen då hon istället för att gå i skolan fick arbeta har nu återigen den feminina genusrollen då hon som arbetssysla hemma hjälper mamma med städning och diskning. Om man ska koppla något till en brytning av den typiska feminina genusrollen så är det att hon spelar fotboll på helgerna och att det är det som är hennes hobby.

Bilden av den svenska tjejen kan variera men Elise anser att att vara tjej i Sverige innebär att man själv får bestämma vad man vill göra med sitt liv. Som ung kvinna har man en valmöjlighet här som hon inte är van vid från hemlandet Libanon.

”Att vara tjej, ehh, dem har demokrati här och de kan göra vad de vill, eh det är bra att bestämma själv vad vi ska göra...eh i Libanon kan vi göra någonting men inte vad jag vill eh föräldrar säger du ska göra så men här nej här du kan göra vad du vill.” Elise
19 år

Att få bestämma själv som ung kvinna kan i vissa samhällen vara en självklarhet. Som Kjerstin Almqvist (2006) skriver så är detta inte fallet i de samhällen som bygger på föreställningar där kvinnan anses som lägre stående mannen. Att som kvinna vara bunden till en man oavsett om det är en pappa, farfar, bror eller man är verklighet för många kvinnor i världen (ibid s. 97-100)

Under en av tjejgruppens träffar så var temat heder och skam och tjejerna fick se en film som BRIS (Barnens rätt i samhället) producerat och som handlade om en ung kvinna som står under sin pappas ansvar och bestämmande. Filmen har bland annat ett avsnitt där den unga kvinnans fästman får höra rykten om kvinnan (det framgår inte vilken sanningshalt som ryktena har) och bestämmer sig för att avbryta förlovningen. Fästmannen ringer till den unga kvinnans pappa och avbryter förlovningen och kallar den unga kvinnan för hora. Efter filmens slut frågar G1 om det är ok att pappan bestämmer som han gör. Majoriteten av tjejerna instämmer och tycker att det är bra att pappan bestämmer. De menar på att föräldrarna ska vara med och bestämma om sina barns blivande makar då de känner sina barn bättre än barnen känner sig själva. Några av tjejerna menar tvärtom att det inte är ok för föräldrarna att bestämma vem barnet ska gifta sig med. De menar att de kommer välja sin partner själv och om föräldrarna misstycker så ska de rymma hemifrån.

Även i detta sammanhang där det framgår och av de flesta tjejer i gruppen uppfattas som att den unga kvinnan i filmen blir orättvist anklagad och också straffas för att ha dragit skam över sin familj

anser ändå en större andel av tjejerna att det är rätt att pappan bestämmer över sin dotter. Tjejerna har bilden av sig själva som kvinnor utan rätt att själva välja sina partners och med övertygelsen om att föräldrarna är de som bäst kan välja vem deras döttrar ska leva tillsammans med. Som Elise som har uppfattningen om kvinnor i Sverige som kvinnor som lever i demokrati och som har rätt att välja själv hur hon vill leva sitt liv och med vem, ser hon sig själv som en av dem nu när hon bor i Sverige?

6.3 Att var ung, tjej och nyanländ i Sverige

Under mina intervjuer frågade jag tjejerna vad de tyckte om att gå på IVIK som är ett förberedande gymnasieprogram. Alla tjejer beskrev ett hektiskt klimat med många prov och ett högt studietempo. Sara har tidigare bott på en mindre ort och då gått i en gymnasieklass. Hon beskriver det som en lättare skoltillvaro där hon umgicks med kompisar i klassen och spelade mycket fotboll på fritiden. Nu när hon går på IVIK så har hon inte tid att spela fotboll på fritiden längre och känner att de har prov varje dag och därför lägger mer tid på studier. För att få börja på ett gymnasieprogram så krävs det att man ska klara de nationella proven. Detta är något som sätter hög press på tjejerna, framförallt de som är lite äldre då man inte får börja på gymnasiet om man är över 19 år. Elise som är 19 förklarar att hon kommer att börja på vuxenutbildning, Komvux, istället för gymnasiet men hon känner att det kan passa bättre för henne.

Ingen av tjejerna som jag har intervjuat uppger att de umgås med elever utanför sina klasser. De upplever det som en omöjlighet att gå i svensk klass då svenska elever pratar så fort och inte skulle ha tålmod med elever som läser långsamt och som behöver mer tid på sig i klassrummet. Det sociala livet på rasterna går för alla de fyra tjejerna ut på att göra läxor och sitta och prata med vänner.

”Jag sitter med mina klasskamrater och pratar svenska och ibland lyssnar på svensk radio på min mobil och sen när vi fick dator så gjorde jag saker men datorn, läxor.”

Naima 16 år

Under några tillfällen då jag kommit för att delta i tjejgruppen har killarna i klassen ännu inte lämnat klassrummet. Under stökiga former packar killarna ihop sina saker och åtföljda av tjejernas suckar och ofta också fnitter lämnar killarna klassrummet. Det utspelar sig som den typiska

beskrivningen av killarna i klassen som högljudda och stökiga medan tjejerna snällt väntar på sin tur (Ambjörnsson 2003, s. 61-68). Alla utom några av tjejerna sitter snällt och väntar på sin plats, tysta i väntan på att G1 ska påbörja dagens träff.

Syftet med tjejgruppen är enligt G1 att stärka deltagarnas självförtroende och självkänsla. Man har också som syfte att ge tjejerna en röst och diskutera hur det är att vara ung i det svenska samhället. Detta ska man uppnå genom att ha schemalagda diskussionsträffar där man från gång till gång tar upp olika tema utifrån en mall men också utifrån vad gruppledarna anser kan passa för just den aktuella gruppen. Samtalsämnen som diskuteras kan vara allt från sexualitet och hälsa till sociala relationer och familjeliv (G1 101214). Att diskutera dessa ämnen och framförallt hur det är att vara ung i Sverige kan ge förståelse för och en uppmärksamhet på vilka är de normer som gäller i Sverige. Bilden att det är friare och bättre precis som Elise påpekade att i Sverige finns ar möjligheter som kvinnor i andra kulturer inte har.

7 Sammanfattning

Syfte med denna uppsats var att undersöka hur unga nyanlända invandrartjejer beskriver sin vardag i Sverige och hur de uppfattar sin vardag. Frågeställningarna som uppsatsen utgått från handlade om hur de intervjuade beskrev sin vardag och hur genus påverkade hur deras vardagsliv utformas. För att undersöka detta valde jag en kvalitativ metod där jag gjorde intervjuer och observationer. Utifrån ett genusperspektiv analyserade jag empirin och visade att de intervjuade beskrev en vardag som i stort bestod av typiskt feminina genusroller som exempelvis hushållsarbete men även icke typiska feminina delar som att spela fotboll, något som stereotypiskt ses som en ”killsport”.

8. Avslutande diskussion

Utifrån det insamlade materialet i form av intervjuer och observationer kan man säga att de tjejer som intervjuats beskriver sin vardag som en vardag uppbyggd runt studier och familj. Studier är viktigt för alla intervjuade liksom familjelivet. Mycket av vardagslivet idag som de intervjuade beskriver liknar vardagslivet i hemlandet. Att göra vardagliga och invanda saker kan vara ett sätt att skapa en trygghet i en otrygg värld och acklimatisera sig till ett nytt samhälle. Flera av tjejerna påpekade efter intervjun att de aldrig innan tänkt på vad en vanlig dag innebär, hur en vanlig dag och att det därför var en svår fråga att svara på. För alla de intervjuade är livet i Sverige ganska likt livet i hemlandet om man endast ser till vardagliga saker. Då man börjar titta närmare så finns stora skillnader, något som Elise poängterar att det i Sverige råder demokrati och kvinnans ställning i alla fall jämfört med många andra länder är jämställd mannens. Men också i familjeförhållanden och social gemenskap blir skillnaderna större. Att lämna sitt land, sina vänner och släktingar och komma till ett nytt land för att börja om är svårt. Ingen av tjejerna har någon speciell fritidsaktivitet som de gör efter skolan, alla går hem direkt efter skolan för att göra läxorna och hjälpa till hemma. Men kan man säga att det är typiskt kvinnligt eller beror det helt enkelt på att tjejerna relativt nyligen kommit till Sverige och inte hunnit med att börja på någon fritidsaktivitet.

Flera av tjejerna har i sitt hemland hjälpt till hemma med hushållssysslor som diskning och städning och detta kan ju ses som en typisk kvinnlig syssla. Att de fortsätter med detta när de kommit till Sverige är inte heller det något som känns underligt. Något som jag tycker är intressant är att den av tjejerna, Elise, som inte tycker att hon brukar hjälpa till hemma också är den som är intresserad av

dans, en typisk kvinnlig roll medan de som hjälper mamma med diskning, städning och handling också nämner fotboll som en fritidsaktivitet de tycker om. Elise är också den som har skilda föräldrar och bor tillsammans med sin mamma. Har detta något att göra med fördelningen av sysslor i hemmet?

Tjejgruppen ska introducera dem i vad som gäller unga kvinnor i Sverige, den svenska normen.

Jag kan förstå och se konceptet och tanken bakom en tjejgrupp. Det man kan diskutera är varför man just samlar dessa tjejer till en gruppverksamhet för att stärka självkänsla och självförtroende hos dessa tjejer. Har man belägg för att just dessa tjejer har dåligt självförtroende eller självkänsla? Gäller inte detta för alla unga kvinnor i Sverige, att behöva hitta sin plats i samhället och i sin roll som kvinna? Varför inte ha en grupp där tjejerna själva får anmäla sitt intresse. Under de gånger som jag var med i tjejgruppen kom frågan om obligatorium upp. Är det obligatoriskt för oss att vara här var det en av tjejerna som frågade. Ja svarade gruppledare. Men vi får ju inte betyg av dig replikerade tjejen som ställt frågan. Det var svårt för tjejerna att motivera för sig själva att vara på plats då de hade annat viktigt som de kunde göra istället. Vad jag förstod så handlade det inte om att de inte tyckte om att vara med i tjejgruppen men om att de hade så mycket skolarbete som de velat göra istället om de själva fått välja. För de som organiserar denna verksamhet är det självklart att behovet finns.

En del reflektioner handlar om metoden och de frågor som uppstod under arbetets gång. Under och inför mina intervjuer funderade jag mycket på min roll, vem tjejerna uppfattade mig som. Många gånger funderade jag på om det faktum att jag kom till tjejgruppen tillsammans med gruppledarna, som är handläggare vid kommunen, gjorde att tjejerna också såg mig som handläggare och då också en myndighetsperson och att detta påverkade deras svar. Det kändes som att svaren ibland grundades på funderingar kring vad jag skulle vilja att de svarade, men det är svårt att få reda på om det verkligen var så.

En annan svårighet som jag upplevde handlade om frågan varför. Jag hade inför mina intervjuer ett minne av en föreläsning om just intervjuteknik där frågan om man fick ställa frågan varför kom upp. Det jag minns var att man skulle försöka undvika att fråga varför eftersom det kan kännas dömande och den som intervjuas kan misstolka syftet med frågan. I min intervjuguide skrev jag några frågor med varför som grund, det var det jag ville få svar på men för att då vara lite mildare och inte verka dömande valde jag att använda formuleringar som hur kommer det istället. Detta

blev ett litet problem då ingen av tjejerna under intervjun hängde med i min formulering och då alltså inte alls förstod frågan så i slutändan fick jag ändå använda mig av frågeordet varför. Även om samtliga tjejer är mycket bra på svenska så blir språket lite av ett problem i och med att jag inte alltid vet hur jag bäst ska formulera mig samt att tjejerna i sina svar ibland inte hittar rätt ord och då inte fullföljer tanken. En sak som jag också fick tänka mycket på under intervjuerna och som jag framförallt uppfattade då jag skulle transkribera materialet var att inte prata för fort då detta ger en otydlighet.

Till sist, om jag skulle göra allting igen så skulle jag vara mer noga med urvalet till intervjuerna och ha fler alternativ. Som det blev nu så fick jag färre tjejer att ställa upp än vad jag hoppats från början. Min intention var att göra minst 6 intervjuer men i slutändan så gjorde tidsbrist och skollov att jag fick ihop 4 intervjuer. Jag hade en tanke om att det skulle vara lättare att få tjejerna att ställa upp eftersom jag kunde komma under lektionstid och det därför inte krävde mer av dem än att de svarade på några frågor som jag hade. Något jag undrade under flera tillfällen var hur jag skulle få de mer intresserade, att ändra innehållet i presentationen eller i hur jag förhöll mig till tjejerna. Skulle jag vara mer byråkratisk och allvarlig eller mer lekfull och ung. Då jag inte känner mig så gammal men inte heller som 16 år så blev det lite dubbelt att försöka få kontakt med och skapa förtroende hos tjejerna och samtidigt behålla min roll. Jag kände mig som en myndighetsperson när jag klev in i klassrummet snarare än den student jag i den situationen är. Detta beror förmodligen på att jag i samma klassrum klivit in som just myndighetsperson då jag under min praktik träffat elever och lärare för uppföljande samtal och liknande. Hade det varit annorlunda om jag gått genom tjejernas lärare och på sätt tagit kontakt med tjejerna, hade det underlättat den känsla jag hade av att betraktas som en myndighetsperson. Något som jag också funderat mycket på under den här processen är min egen etnicitet och dess påverkan på hur tjejerna agerade mot mig. Hade det varit annorlunda om de även kunde relatera till mig även utifrån etnicitet och inte enbart för att jag också är kvinna? Hade det påverkat den kontakt jag fick med tjejerna?

9. Referenslista

Avhandlingar och böcker

- Almqvist Kjerstin (2006) *Identitet och etnicitet* i Ann Frisé och Philip Hwang (red.) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur
- Ambjörnsson Fanny (2003) *I en klass för sig – genus klass och identitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag
- Andersson Åsa (2003) *Inte samma lika – identifikationer hos tonårsflickor i en multietnisk stadsdel*. Stockholm: Symposium
- Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. Malmö: Liber
- Björk Nina (2000) *Under det rosa täcket – om kvinnlighetens vara och feministiska strategier*. Norhaven: Wahlström och Wistrand förlag
- Carlsson Bergdahl Annica (2004) *Hundra procent tjejer – intervjuer med och om tonårstjejer*. Kristiansstad: Kristiansstads boktryckeri
- Connell R. W. (2003) *Om genus*. Göteborg: Daidalos
- Gemzöe Lena (2002) *Feminism*. Smedjebacken: Fäldth och Hässler
- Hydén Margareta (2002) *Har sociala problem ett kön* ur Meeuwisse Anna & Swärd Hans (red) *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur
- Jonsson Rickard (2007) *Blatte betyder kompis – om maskulinitet och språk i en högstadieskola*. Borgå: WS Bookwell
- Kahlan Linda (2008) *Sociala kategoriseringar i samspel – hur kön, etnicitet och generation konstitueras i ungdomars samtal*. Vällingby: Elanders
- Mattsson Tina (2007) *Socialt arbete kön och normalitet* i Svensson Kerstin (red) *Normer och normalitet i socialt arbete*. Ungern: Studentlitteratur
- Mattson Tina (2005) *I viljan att göra det normala – En kritisk studie av genusperspektivet i missbruksvården*. Växjö: Grafiska punkten
- May, Tim (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur
- Meeuwisse, Anna & Swärd, Hans & Eliasson-Lappalainen, Rosmari & Jacobsson, Katarina (red) (2008). *Forskningsmetodik för socialvetare*. Stockholm: Natur och Kultur
- Skeggs Beverly (2000) *Att bli respektabel*. Göteborg: Diadalos
- Smedler Ann-Charlotte & Drake Karin (2006) *Identitet och kön* i Hwang Philip och Ann Frisé (red) *Ungdomar och identitet*. Stockholm: Natur och kultur
- Trost Jan (2005) *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur
- Widerberg Karin (2002) *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Ålund Alexandra (1997) *Multikultiungdom – Kön, etnicitet, identitet*. Lund: Studentlitteratur

Elektroniska källor

Heder (101211) sändes på SVT 2 101111 Utbildningsradion: www.ur.se/play/160092

Migrationsverket (101211) <http://www.migrationsverket.se/info/245.html>

Vetenskapsrådet (2010) *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.
www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf

Bilagor

Bilaga 1 Samtycke brev

Hej.

Jag heter Jessica Gustafsson och är student vid Lunds universitet. Jag studerar till Socionom och läser min sjätte termin. Jag kommer under denna termin att skriva en uppsats som kommer att handla om unga nyanlända tjejers syn på det svenska samhället och sitt liv här. För att kunna göra detta skulle jag vilja intervjua nyanlända tjejer och har därför tagit kontakt med tjejgruppen för att göra dessa intervjuer.

Intervjun kommer att handla om det svenska samhället, skolan och tjejernas sociala situation, hur de bor, vad de gör på fritiden och liknande frågor. En del av intervjun kommer också att handla om hur samhället såg ut i hemlandet och hur tjejerna levde där, boende, skola och fritid. Varje intervju kommer att ta ungefär 45 min. Alla frågor är helt frivilliga och tjejerna kan när som helst avbryta intervjun.

Då er dotter är med i tjejgruppen och vill bli intervjuad behöver jag tillåtelse att intervjua henne. Detta beror på att hon är under 18 år. På nästa sida finns en blankett för tillåtelse att intervjua er dotter.

Min handledare heter Norma Montesino och är lektor vid Lunds universitet.

Om ni har några frågor så får ni gärna ta kontakt med mig, Jessica Gustafsson 0738406678 eller med min handledare Norma Montesino, 046-2229389.

Med vänliga hälsningar

Jessica Gustafsson

Samtycke

Härmed samtycker jag till att min dotter medverkar
vid en intervju gjord av Jessica Gustafsson, student vid Lunds universitet.

Underskrift vårdnadshavare

Underskrift vårdnadshavare

Ort och datum

Bakgrund

1. Hur gammal är du?
2. Hur länge har du bott i Sverige/när kom du till Sverige?
3. Från vilket land kommer du/är du född?
4. Hur bestämdes det att ni skulle fly till Sverige?
5. När var detta?
6. Hur startade resan?
7. Finns det något speciellt som du minns från resan till Sverige?
 1. Händelse, plats eller person
8. Var det någon som berättade för dig om Sverige innan du kom hit?
9. Vad hade du för tankar/föreställningar om Sverige innan du kom hit?
10. Vad var din första tanke om Sverige?
11. Ser den annorlunda ut idag?

Vardag i hemlandet, dåtid

1. Hur såg ert liv ut i ditt hemland innan ni kom till Sverige?
2. Hur såg en vanlig dag i ditt hemland ut för dig?
3. Gick du i skolan?
4. Umgicks du med vänner utanför skolan?
5. Arbetade du hemma eller någon annanstans?
6. Brukade du hjälpa till hemma?
7. Hade du någon fritidaktivitet/hobby/något du tyckte om att göra efter skolan?

Vardag i Sverige, nutid

1. Hur ser en vanliga dag ut för dig?
2. Går du i skolan?
3. Vad gör du på rasterna i skolan?
4. Brukar du umgås med vänner utanför skolan?
5. a. Om ja, vad brukar ni göra då?

6. Hur tycker du att gemenskapen är på skolan, umgås du med andra från andra klasser än din egen?
7. Brukar du göra något speciellt på din fritid? Någon sport/aktivitet/hobby?
8. Brukar du hjälpa till hemma?
9. Hur tycker du det är att vara ung och tjej i Sverige idag?

Bilaga 3 Frågor till G1 om tjejgruppen

1. Vad är syftet med tjejgruppen?
2. Hur väljer ni tjejer till tjejgruppen?
3. Vilka tjejer är det som får vara med i tjejgruppen?
4. Hur många tjejer tar ni in per grupp?
5. Är tjejgruppen en del av läroplanen för eleverna?
6. Hur startades tjejgruppen?
7. Hur många gånger per grupp träffas ni?
8. Hur planerar ni varje grupp, finns det en mall eller beror det på tjejernas intressen?